

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

ਕਿਰਾਇਆ ਇੱਕ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹਾਊਸ-ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਰਾਇਆ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤ ਗਈ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਮਕਾਨ-ਟੈਕਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। . ਸੰਜੁਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਨੈਕਾਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, 11 ਮਾਰਚ, 1966 ਨੂੰ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਹਾਊਸ-ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਾਇਆ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। *ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਦਵਾਰਕਾ ਦਾਸ (1)* ਵਿੱਚ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਗਭਗ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹਾਊਸ-ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ।

(6) ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ, ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ, 16 ਦਸੰਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਰੈਟ ਕੰਟ੍ਰੋਲਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ
ਐਸ ਬੀ ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ ਜੇ

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1964 ਦਾ LPA 184

28 ਨਵੰਬਰ 1968 ਈ

ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਸ ਐਕਟ (1953 ਦਾ X)—ਸੈਕਸ਼ਨ 27—ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਓਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼ (1956)-ਨਿਯਮ 6(3)—ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ—ਜੀਵੰਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਪੱਖਪਾਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ-ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ-ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ-ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(1) 1966 ਦੇ CR 755 ਨੇ 4 ਨਵੰਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

I. ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਐਲ.ਆਰ

(1970)1

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਅਧੀਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953, ਨਾ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ। ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੈਂਡੀਜ਼ ਜਾਂ ਡੋਨਡਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਰਕਬੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪਾਰਾ ੯)

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਸਿੰਦਰਾ ਲਾਲ, ਮਿਤੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1964, 1963 ਦੇ CW ਨੰਬਰ 1809 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ।

HS ਜੀ ਉਜਰਾਲ, ਇੱਕ ਡੀਵੋਕੇਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

J. C. V ERMA, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ Dvocate - G ENERAL (H ARYANA) ਲਈ ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

ਜੇ ਨਿਰਣਾ

ਨਰੂਲਾ ਜੇ .-ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸਫਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਖਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ-

- (i) ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਹੁਕਮ, ਜਿਸਨੂੰ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ ਐਕਟ, 1953 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, , ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਪ-ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ 1 ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਅਤੇ nd ਸੇਵਾ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (3) ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ

ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ , ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ^ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ

- (ii) 1962 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਲੈਂਡ ਟੈਨਿਊਰਜ਼ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਨੰ. 14 ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19-ਬੀ(1) ਦੀ ਸੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਉਕਤ ਸੋਧ ਹੋਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੋਹਫੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਰਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤੋਹਫੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਦਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਿਸਯੋਗ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਦਾਨੀ ਦੇ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 19-ਬੀ ਵਿੱਚ “ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦਿੱਤੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ

(2) ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਿੰਨੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਵਾਂਗਾ। ਦ. ਪਿੰਡ-ਮਸਤਾਨ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਿਰਸਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪਕੜ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 150 ਵਿੱਘੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਅਤੇ 1953 ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੋਹਫੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਕਤ 150 ਵਿੱਘੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇਹ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ 26 ਦਸੰਬਰ, 1954 ਨੂੰ ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਲੀਆ ਰਿਕਾਰਡ।

(3) ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ (24 ਫਰਵਰੀ 1961 ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਆਰ.ਓ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੋਹਫੇ ਸਮੇਤ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

26 ਦਸੰਬਰ 1954 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ

ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ (ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ) ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਮਿਤੀ 24 ਫਰਵਰੀ, 1961, ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟਵਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕਲੈਕਟਰ, ਸਿਰਸਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ, ਮਿਤੀ 24 ਫਰਵਰੀ, 1961 (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਬੀ') ਦੁਆਰਾ, ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਕੋਲ 30 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ 90.29 ਆਮ ਏਕੜ (62.32 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ) ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ 4 ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਪ-ਅਧੀਨ ਫਾਰਮ 'F' ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਗਲੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਨਿਯਮ (7)। ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 20 ਮਾਰਚ, 1961 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਉਣੀ 1951, 1954 ਤੱਕ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਰ ਬਣ ਗਏ ਸਨ, - ਤੋਹਫੇ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਇੰਤਕਾਲ, ਮਿਤੀ 26 ਦਸੰਬਰ, 1954। ਇਹ ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਸਾਉਣੀ 1951 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ, 1954 ਤੱਕ ਦੀ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ, ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (8) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਮਿਤੀ 7 ਜੂਨ, 1961 (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਸੀ') ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਹਫੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ - ਦਸੰਬਰ, 1954 ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ "ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ" ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਵਾਧੂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਬਾਲਾ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਮਿਤੀ 24 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਦੇ ਹੁਕਮ (ਅਨੈਕਸਚਰ 'ਡੀ') ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਦੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ

ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੋਂ ਲਿਖੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ) ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਪੁਰਾਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।”

(4) ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 5 ਮਾਰਚ, 1962 ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਫਸਟ ਗ੍ਰੇਡ, ਸਿਰਸਾ, - ਮਿਤੀ 27 ਜੂਨ, 1962 (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ') ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕ ਜੋ ਸੀ. ਸੌਖ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਸਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਇੰਦਰਾਜ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਸਹੀ ਸਨ। 20 ਮਾਰਚ, 1961 ਦੀ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵਾਲਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਸਿਵਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖੁਦ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ। ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਖਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਸਾਉਣੀ 1951 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1951 ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ।

1954, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਸੰਬਰ, 1954 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ।

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਕਤੂਬਰ, 1963 ਵਿੱਚ ਸੀਵਿਲ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 27 ਜੂਨ, 1962 ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਆਏ ਸਨ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਏ'), ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ। ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

(6) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ 26 ਦਸੰਬਰ 1954 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10A(b) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 19-ਬੀ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੰਤਕਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਐਂਟਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦਾ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (T Sarula, J.)

ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"(a) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਲਈ, ਜਾਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 9।

(1) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਰਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਬਾਹਦਲਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ, ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ। — ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਫਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

1962 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19-ਬੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: -

(3)) ਜੇਕਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਮੈਂ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਵਾਰਸ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 30 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਲਾਈ, 1958, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਤਬਾਹਦਲੇ, ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ, ਲੀਜ਼, ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੁੱਲ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ - ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਟਵਾਰ ਸਰਕਲ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਉਹ ਧਾਰਾ 5-ਏ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ।

- (2) ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਟਰਨ ਭਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।
- (3) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 5-ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।
- (4) ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਅਧੀਨ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

"ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19-ਬੀ ਵਿੱਚ, -

- (1) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ 'ਜੇਕਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਵਾਰਸ ਹੈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ, ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ, ਲੀਜ਼, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ', ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦ ਬਦਲੇ ਜਾਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ: -

ਧਾਰਾ 10-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਵਿਰਾਸਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਵਸੀਅਤ ਜਾਂ ਤੋਹਫੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਕੋਈ ਵਾਰਸ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 30 ਜੁਲਾਈ, 1958 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ, ਟਰਾਂਸਫਰ, ਐਕਸਚੇਂਜ, ਲੀਜ਼, ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੁਆਰਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ,;

ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

ਧਾਰਾ 2, ਧਾਰਾ 4, ਧਾਰਾ 5, ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਏ) ਨੂੰ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1953 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਧਾਰਾ 2 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੁਲਾਈ ਦੇ 30 ਵੇਂ ਦਿਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ,

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

1958, ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਬਾਕੀ ਉਪਬੰਧ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਉਪਬੰਧ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ।

(8) 1956 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚਾਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ: -

- (1) ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐੱਲ. ਫਲੈਚਰ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮਾਲ, ਮਿਤੀ 18 ਜੂਨ, 1964 ਦਾ ਆਦੇਸ਼, *ਮੌਨਾ ਰਾਮ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1)* ਵਿੱਚ। ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;
- (2) ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਯੋਜਨਾ, ਮਿਤੀ 1 ਜੁਲਾਈ, 1964 ਦਾ ਹੁਕਮ, *ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2)* ਵਿੱਚ। ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਬੋਨਿਯਮਤਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ;
- (3) *ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਆਦਿ (3)*, ਜਿੱਥੇ 20 ਫਰਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਉਕਤ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬੋਨਿਯਮਤਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;
- (4) ਸ੍ਰੀ ਏ.ਐਨ. ਕਸ਼ਯਪ, ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ, *ਜੰਮੂ ਰਾਮ, ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਆਦਿ (4)* ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ

- (1) 1964 ਐਲਐਲਟੀ 84.
- (2) 1964 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 174.
- (3) 1965 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 74.
- (4) 1967 ਐਲਐਲਟੀ 86.

ਭੂਮੀ-ਧਾਰਕ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਰਪਲੱਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਕੀਲ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ-ਉਲੇਖ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ

ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ: -

- (1) ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਘਮੰਡੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (5) ਵਿਚ ਜੇ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੱਖਿਆ ਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਿਯਮ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਦੱਸਦੀ ਹੈ "ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ," ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਘਾਤਕ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ। infirmity;
  - (2) ਇੰਦਰਰਾਜ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (6) ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ (ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਐਪਟਰਸ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸਰਪਲੱਸ ਏਰੀਆ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ, ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ;
  - (3) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚ 'ਮੈਂ' ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਵਿਚ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ
- (5) 1965 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 24.
  - (6) 1965 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 66.
  - (7) 1965 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ.ਐਲ. 844.

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (TSarula, J.)

ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ 'ਡੀ', ਜੋ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਕਤ ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਨਿਯਮ 6(3) ਦਾ ਅਰਥ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਪਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ- ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(9) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਕੱਤਰ, ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫੈਸਲਾ (8) ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੈਪਸੂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32-ਐਫਐਫ ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਦੁਆਰਾ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਨਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹੈ।, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੋਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬੁਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (9) ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 6(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ (ਸੁਪਰਾ) (8) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ: -

“ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (8) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੈਪਸੂ ਟੈਨੈਂਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ (1955 ਦਾ 13) ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ

(8) ਐਲ.ਐਲ.ਆਰ. (1966) 1 ਪੀ.ਬੀ. 707=1966 ਐਲ.ਐਲ.ਟੀ. (ਰੈਵ. ਰੁਲ.) 65=1966 ਪੀ.ਐਲ.ਜੇ. 83, (ਐਫ.ਬੀ.)

(9) 1964 ਦੇ CW 357 ਨੇ 4 ਅਕਤੂਬਰ, 1968 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। (7 ^68 V 5 -/ < -J* \$66)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (8) ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਵਾਧੂ ਰਕਬਾ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਂਦਾਰ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੈਪਸੂ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਬੰਧਤ ਅਹੁਦਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾ ਸਕੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1956 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ ਜੋ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 1956 ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 6(3) ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਲ ਮਾਲ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੋਟਿਸ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪਟਵਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਸਬੰਧਿਤ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵੈਂਡੀਜ਼ ਜਾਂ ਡੋਨੇਡਜ਼ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੋਰ ਤਬਾਦਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਤ ਦੇ ਇੰਤਕਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਕਤ ਬੇਗਾਨਗੀ ਕਾਰਨ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।/ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਅਸਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਰਪਲੱਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਡੀਡ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਵਿੱਚ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(10) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ 24 ਫਰਵਰੀ 1961 ਦੇ ਅਸਲ ਹੁਕਮ ਅਤੇ 24 ਜੁਲਾਈ, 1961 ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਵਿਕਲਪਿਕ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ। ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਟਰਸ ਪੇਟੈਂਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਂਗੇ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਿੱਠਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(11) ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭੱਲੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (10), ਭਗਤ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (11) ਅਤੇ ਹੰਸ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (12), ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਹਾਜਨ, ਜੇ . ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (13) ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਜੇ. ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

(10) 1963 PLJ 65.

(11) ILR (1963) 1 ਪੀ.ਬੀ. 500=1963 PLR 1051

(12) 1967 ਕਰ. ਐਲ ਜੇ ਪੀ.ਬੀ. & Hyna. 804.

(13) 1967 LLT (ਮਾਲੀਆ ਨਿਯਮ) 155.

ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਜੋ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੇਨਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Hardev Singh, etc. v. The State of Punjab, etc. (Narula, J.)

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ, ਮਿਤੀ 24 ਫਰਵਰੀ, 1961 ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਮਿਤੀ 24 ਜੁਲਾਈ, 1961, (ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ) ਦੇ ਉਲਟ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਕਮ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕੇਗਾ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਸ ਬੀ ਕੈਪੂਰ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ—ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗੁਲਜ਼ੇਬਾ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ. ਜੇ

ਗੋਰਧਨ ਦਾਸ, - ਮੁਦਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸਾਂਝਾ ਰਾਮ, - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1967 ਦਾ ਸਿਵਲ ਰਿਵੀਜ਼ਨ 265

29 ਨਵੰਬਰ 1968

ਪੰਜਾਬ ਟੈਨੈਸੀ ਐਕਟ (1887 ਦਾ XVI)- ਧਾਰਾ 36 ਅਤੇ 77(3)(ii)-ਖੇਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ- ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ-ਕੀ ਮਾਲੀਆ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਯੋਗ।

ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 36(1) ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ। ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹਟ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 77(3)(n) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।